

CHIP

€ 3,75

Op fotoreis in
OOST-AFRIKA

FOTO • VIDEO

FOTO • VIDEO

04/2009

DIGITAAL

Op het strand, onder water **FOTO'S AAN ZEE**

WORKSHOPS:

- CONTRASTEN EN KLEUREN VERSTERKEN
- KLEUREFFECTEN VOOR ZWART-WITFOTO'S

Zo werkt

GEZICHTS HERKENNING

Test

6 CAMERA'S EN 4 OBJECTIEVEN

10 PAGINA'S
MET TIPS

MAAK DE BESTE LANDSCHAPSFOTO'S

++ GETEST ++

6 compactcamera's
4 objectieven
software en
accessoires

De beste trucs
SNELLER WERKEN
MET PHOTOSHOP

Interview

Magnumfotograaf
Carl De Keyzer

IK WIL WEERGEVEN WAT IK GEZIEN HEB

Deze zomer exposeert de Belgische fotograaf Carl De Keyzer met tachtig foto's uit zijn laatste boek in het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst in Gent. Hij is al vijftien jaar lid van het vermaarde fotoagentschap Magnum en voltooit binnenkort zijn tiende fotoboek. Reden genoeg voor CHIP FOTO-VIDEO digitaal om een bezoekje af te leggen bij hem thuis, eveneens in Gent.

*Door Joeri Folman
Foto's: Carl De Keyzer*

AFGHANISTAN, KABUL, 2004 (UIT TRINITY, 2008).

ANGOLA, KUITO, 2004 (UIT TRINITY, 2008).

BENARES, INDIA (1986)
(uit India, 1987).

vooral de mensen in Congo die het vreselijk moeilijk maakten om te fotograferen. "Hun administratief protocol is waanzinnig, Kafkaïens: je hebt voor alles toestemming nodig. Je kunt daar gewoon niet op straat rondlopen met een toestel en een foto maken, al is het maar van een gebouw. Dan krijg je onmiddellijk tien, vijftien mensen rondom je die je naar het politiekantoor willen brengen. Er was een constant gevecht om te doen wat ik wou doen. Ik zie het echt wel als een van mijn moeilijkste projecten ooit."

Onderliggend thema van de foto's is de invloed van het vroegere kolonialisme op het land. "Waarom ziet een land eruit zoals het eruit ziet?" vraagt Carl zich af, "Dat heeft allemaal met beslissingen te maken, met systemen. Ik werk graag met systemen als achtergrond, dus met religie, macht, kolonialisme, enzovoort."

Geen frank

Als ik Carl De Keyzer (1958) opzoek, is hij net terug van een maand reizen door Congo. Hij laat me een oud boek met een bruine kaft zien. "Dit is een oude gids voor Belgisch Congo uit 1954, waarin het land wordt beschreven als een toeristisch paradijs met watervallen, hotels en garages", legt hij uit. "Dat is nu enigszins anders. Ik probeer dezelfde plaatsen op te zoeken."

Hij blijft niet lang thuis: over twee weken gaat hij weer terug naar Congo. Dat wordt dan, na in totaal acht maanden reizen door het Afrikaanse land, de laatste reis die hij onderneemt ten behoeve van zijn volgende fotoboek, 'Au Congo Belge.' Het boek moet vlak voor de kerst verschijnen, vlak voor 2010, als Congo vijftig jaar onafhankelijkheid viert.

De oude, Franstalige reisgids heeft als leidraad gediend voor Carls reizen door Congo: hij fotografeerde wat er geworden is van de kloosters, fabrieken, missies en andere plekken die in de gids beschreven worden. Dat viel beslist niet mee. In de eerste

plaats is de infrastructuur die in de tijd van de Belgische overheersing is aangelegd voor een belangrijk deel kapot. Maar het waren

Helaas voor ons is voorpublicatie uit het boek niet mogelijk. Maar we hebben genoeg andere boeken om uit te putten: Carl heeft er

**» Op commercieel vlak draait
Magnum nogal vierkant «**

HULDIGING ERE-SOLDATEN,
Gorki Park, Moskou, 1989
(uit Homo Sovieticus, 1989).

**BRATSK, SIBERIË,
RUSLAND, 1989 (uit Homo
Sovieticus, 1989).**

al negen op zijn naam staan. Geschiedenis en de invloed van historische systemen op een land en zijn inwoners spelen een belangrijke rol in deze boeken. Zo heeft hij zich onder andere beziggehouden met de val van het communisme in de Sovjet Unie en andere Oostbloklanden, met godsdienstbeleving in de Verenigde Staten, met de gevangenkampen die nog altijd in Siberië te vinden zijn en, in zijn laatste boek Trinity, met het vertoon van macht.

Voor zijn projecten is hij al meer dan dertig jaar de helft van de tijd op reis. Dat is opmerkelijk voor iemand die zegt dat hij niet van reizen houdt. "Ik zit gewoon veel liever thuis, ik ben relatief lui wat dat betreft. Maar ik weet mijzelf telkens te overwinnen om weer op reis te gaan. Op den duur krijg je een bepaald stramien in je werk. Om de drie jaar maak ik een boek en als ik dat niet maak, voel ik mezelf niet goed. Ik heb de drang om voortdurend nieuwe dingen te gaan doen." vertelt hij. "Maar van harte is het niet echt,

nee." Toen hij op zijn tweeëntwintigste zijn eerste grote reis naar India had gemaakt, zei hij tegen zijn vriendin dat hij nooit meer op reis wilde gaan. "Ik vond het puur afzien. Ik had daar geen zin meer in." Maar de foto's die hij in India gemaakt had, wekten de interesse van uitgever Focus. Die wilde er wel een boek van maken, maar daarvoor moest

Carl met meer foto's komen. Hij moest nog twee keer terug. Resultaat: in 1987 verscheen het boek, het werd een enorm succes, Carl viel enorm in de prijzen en hij kwam zelfs in de belangstelling te staan van Magnum, het beroemdste fotoagentschap ter wereld. "Dan moet je gewoon verder. Ik wilde al direct een tweede boek maken."

Na vier jaar op de lijst van genomineerden te hebben gestaan, werd Carl in 1994 lid van Magnum. Het grootste voordeel om deel uit te maken van de coöperatie van ongeveer vijftig fotografen is volgens Carl dat het hem motiveert in zijn projecten. "Als je van de helft van de Magnumcollega's ziet dat ze toch wel om de drie, vier jaar een boek maken, waar ik natuurlijk enorm jaloers op ben, dan stimuleert mij dat."

Verder opent het lidmaatschap natuurlijk deuren die anders gesloten zouden blijven. Maar er heersen ook misvattingen over het fotoagentschap. Zo biedt Magnum geen financiële ondersteuning. "Als ik voor een jaar naar Siberië vertrek, dan geeft Magnum mij daar geen frank voor." Sterker nog: Magnum verlangt van zijn leden dat ze vijftig procent van de inkomsten van foto's aan het fotoagentschap afdragen. Financieel gezien is Carl nog nooit iets wijzer geworden van het lidmaatschap. "Op commercieel vlak draait Magnum nogal vierkant. Ondanks het feit dat we toch proberen in ieder geval op papier de beste documentairefotografen ter wereld te zijn – als je dan ziet hoeveel sommige mensen maar verdienen, dan denk je: er klopt ergens iets niet."

KOSICE, SLOWAKIJE (uit East of Eden, 1996).

SIBERISCH GEVANGENENKAMP 12,
Novobirusinsk, Rusland, 2001
(uit Zona, 2003).

Door allerlei trubbels met uitgevers – "misschien ben ik niet streng genoeg" – heeft Carl ook nog nooit iets verdiend aan de relatief grote aantallen fotoboeken die er inmiddels verkocht zijn. Om zijn projecten te kunnen bekostigen, moet hij af en toe opdrachten aannemen. Hij is daar inmiddels kieskeurig in: "alleen als het onderwerp mij boeit of als het in de lijn zit van toekomstige projecten waaraan ik wil werken."

Om toch te kunnen reizen voor zijn fotoprojecten, zoekt de fotograaf naar creatieve oplossingen. Zo heeft hij voor zijn Congo-boek samengewerkt met non-gouvernementele organisaties zoals Artsen zonder Grenzen en het Rode Kruis. De afspraak was dat Carl vijftig procent van de tijd voor die organisaties werkte, dus foto's maakte van vluchtelingenkampen en ontwikkelingsprojecten. Daar stonden dan gratis vervoer en een onkostenvergoeding tegenover, plus de garantie dat hij de helft van de tijd aan zijn eigen project kon werken.

Schilderkunst

Ook voor Trinity, het fotoboek dat vorig jaar verscheen, had hij al samengewerkt met Artsen zonder Grenzen. In ruil voor foto's reisde hij samen met deze organisatie naar

tien oorlogslanden. Zo ontstonden de 'tableaux de guerre', de panoramafoto's die een derde deel van het boek beslaan. Het was een moeizaam proces, dat in totaal vier jaar in beslag heeft genomen. Carl had toen nog niet zulke duidelijke afspraken met Artsen zonder Grenzen, waardoor hij veel te weinig toekwam aan werken voor zijn eigen boek. Maar het lag ook aan de aard van het project: "Ik heb gemerkt dat het binnen de oorlogsfotografie het moeilijkst is te vinden waar de oorlog zich afspeelt. Het is niet zo dat je in Angola, in Congo of in Liberia plots midden in een soort Hollywoodscène terecht komt. Forget it. Je moet dus echt hard zoeken naar de oorlog." Carl is vervolgens bewust verder gegaan: zijn foto's tonen niet de oorlog zelf, maar de landschappen waar die zich heeft afgespeeld of zal afspelen. De oorlog zelf schittert door afwezigheid.

Die afwezigheid van waar het op het eerste gezicht om draait, het zich richten op het decor en de figuranten, is een constant gegeven in Trinity. Het boek gaat over macht, maar, aldus Carl, "wat mij het meest interesseerde was hoe een bepaald systeem of hoe een bepaalde macht zich toont naar het publiek toe". Het materiaal voor het eerste hoofdstuk,

SAN ANTONIO, TEXAS, VS, 1991.
Processie van Onze-Lieve-Vrouw van Guadalupe op Goede Vrijdag, gesponsord door Coca-Cola (uit Trinity, 2008).

**THE GREAT HALL
- BEJING (uit
Trinity, 2008).**

'Tableaux d'Histoire', is al wat ouder: de foto's stammen uit de periode 1991-2000. De fotograaf bezocht in deze jaren allerlei ceremonies waarbij machthebbers zich aan het publiek vertoonden. En zo zien we op foto's genomen bij de inauguratie van Bill Clinton niet Clinton zelf, maar uitsluitend de entourage om hem heen en de burgers die het evenement bezoeken. Haast symbolisch is het gebruik van flitslicht in dit hoofdstuk: het licht van de macht dat afstraalt op "het plebs, het gewone volk dat zich vergaapt aan de glorie". Dit is een bewuste verwijzing van de fotograaf naar de historische schilderkunst, waarin je van achter het hoofd van grote figuren zoals Napoleon en de paus ook vaak een licht ziet stralen. Zo is ook het hoofdstuk met de 'tableaux de guerre' een verwijzing van Carl naar de geschilderde oorlogs panorama's van vroeger.

Purist

Ook in oudere foto's van Carl De Keyzer komt opvallend vaak flitslicht voor. "Op een bepaald moment werd dat een soort stijken-

merk. Maar ik gebruik de flits toch vooral om te kunnen reproduceren wat ik gezien heb. Ik ben daarmee begonnen in India, omdat daar een waanzinnig groot lichtcontrast is. Aangezien iedereen in de schaduw zat, heb

ik een flits moeten gebruiken, anders had ik een veel te groot contrast." vertelt Carl.

Voor het laatste deel van Trinity, foto's van parlementen in diverse delen van de wereld, heeft Carl voor het eerst met een digitale camera gewerkt. Daarmee werd het voor hem gemakkelijker om, voor een zo getrouw mogelijke weergave van de werkelijkheid, in plaats van flitslicht een hogere ISO-waarde te gebruiken. In 'Au Congo Belge' zullen nauwelijks nog foto's met flits voorkomen. "Die flits werd een soort aanhangsel dat ik niet meer nodig had", merkt hij op.

Zijn droom is een camera die echt weergeeft wat je ziet. "Ik hou niet van fotografische foto's." verklaart hij, "Ik hou er niet van als je ziet dat een foto gemaakt is door middel van een fotografische techniek. Ik ben wat dat betreft een enorme purist: voor mij geen Photoshop-technieken, of lange lenzen of grote wide-angles. Ik wil gewoon weergeven wat ik gezien heb, ik vind dat al fantastisch genoeg."

WASHINGTON DC, VS, 1993.

Inauguratiedagen van de nieuw-gekozen president Bill Clinton, galareceptie bij de Mc Laughlin Group (uit Trinity, 2008).

» Ik hou niet van fotografische foto's «

